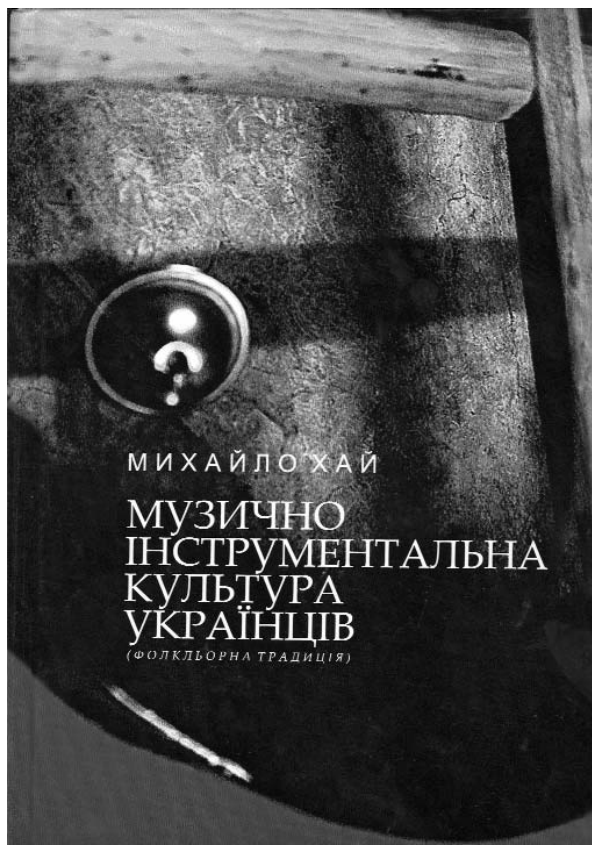

НОВА ЕТНОІНСТРУМЕНТОЗНАВЧА МОНОГРАФІЯ

Рецензія на монографічне дослідження М. Хая "Музично-інструментальна культура українців (фольклорна традиція)". – Київ; Дрогобич, 2007.

Своє дослідження М. Хай розпочинає історичним оглядом української етноорганологічної думки від часів "усної інструментальної традиції Русі – України та знання про неї в науковій літературі долисенківського періоду" до межі XIX–XX століть (М. Лисенко, Ф. Колесса, Г. Хоткевич, К. Квітка та ін.). Переходячи до класифікації народних музичних інструментів, дослідник вказує на відмінні класифікаційні підходи Боеція (за способом звуковидобування), Кассіадора (за емоційним осмисленням особливостей кожної групи), а також Гро-

хео, М. Преторіуса, М. Глінки, К. Ф. Геварта, Г. Берліоза, Е. Горнбостля, К. Закса та ін.

Далі дослідник переходить до коротких характеристик українських народних музичних інструментів, які входять до груп ідіофонів, щипкових мембранофонів, хордофонів (струнних), духових інструментів. Даючи характеристики інструментів, автор монографії вказує на ареали їх поширення і стан збереження, особливо зосереджуючи увагу на розгляді гуртових інструментальних форм за участю скрипки та традиції гри на цимбалах в Україні.

Своєрідним авторським підходом до розгляду народної інструментальної культури українців є визначення "часово-просторової стратифікації категорій і явищ традиційного інструменталізму як вияву етнічного звукоідеалу українців". В цьому плані автором монографічного дослідження розглянуті народна вертепна та весільна драми як середовища безперервності і автентизму традиції. Дослідник підкреслює: "Ще глибше, опосередкованіше, ніж у прямому й безпосередньо вираженому словесному мовленні, заховані психологічні, етичні й естетичні коди в художньому, музичному, хореологічному і, загалом, естетичному мисленні кожного конкретного етносу". Чи не вперше в українському етномузикознавстві дослідник торкається проблематики інструментального кітчу в підрозділі, присвяченому "змісту сороміцького елемента в українському танцювально-приспівковому фольклорі як вияву виконавського середовища"

Обґрунтовуючи своє бачення різних аспектів розвитку "етнічного звукоідеалу", дослідник особливо вирізняє виконавський фактор, що заторкує "акустичні, темброво-кolorистичні та виконавсько-інтерпретаторські ознаки стилю". Автор торкається тут і питання взаємовідносин традиційності і нетрадиційності форм етнічної культури.

РЕЦЕНЗІЇ ТА БІБЛІОГРАФІЧНІ ОГЛЯДИ

Цікавим є і спостереження дослідника щодо “зіставлення біоенергетичних модусів монотейстичного релігійного мислення з атеїстичними та політеїстичними переконаннями” в аспекті створення певного “ґрунту для контрастних звукоутворюючих виявів звукоідеалу”.

Оцінюючи в цілому монографічне дослідження М. Хая “Музично-інструментальна культура українців (фольклорна традиція)”, необхідно вказати на його наукову важливість, енциклопедичну деталізованість і навантаженість, з чіткістю авторської позиції у висвітленні актуальних проблем етно-

інструментознавства. Йому притаманні такі найголовніші для кожної монографії ознаки, як непересічна наукова вартість, новаторський підхід до складних проблем сучасної етноорганологічної аналітики і яскравий (нерідко навіть епатажно загострений) стиль викладу авторського тексту. Загалом, українська етноінструментознавча скарбниця поповнилася вагомим науковим доробком, який при відповідному опрацюванні цілком може послужити основою для створення підручника з курсу “Інструментальний фольклор” для вищих музичних закладів України.

Ігор Пясковський